

Amerika 1776-1876.

Den økonomiske Videnskab i Amerika.

http://img.kb.dk/tidsskriftdk/pdf/nto/nto_frk-PDF/nto_frk_0007_91748.pdf

pdf genereret den : 24-1-2006

Amerika 1776—1876.

Den økonomiske Videnskab i Amerika.

Det udmærkede nordamerikanske Tidsskrift, «North American Review», har haft den fortræffelige Ide i Anledning af den amerikanske Hundreedaarsfest at udgive et saakaldt «Centennial Number». Der gives heri, i sex selvstændige Afhandlinger, en fyldig Oversigt over, hvorledes den amerikanske Tænkning, «American thought», har udviklet sig i de hundrede Aar, der nu ere forløbne siden Uafhængighedserklæringen. Afsnittet om Religionen er forfattet af J. L. Diman, det om Politiken af W. G. Sumner, det om de abstrakte Videnskaber af Simon Newcomb, det om Retsvæsenet af G. T. Bispham, og det om Opdragelsesvæsenet af D. C. Gilman. Foreløbig skulle vi lade disse Afsnit ligge, idet et nationaløkonomisk Tidsskrift naturligvis maa stille de nationaløkonomiske Spørgsmaal i Spidsen og indrømme dem Hæderspladsen. Vi ville altsaa først meddele vore Læsere en Oversættelse af Afhandlingen «den økonomiske Videnskab i Amerika, 1776—1876», i hvilken den amerikanske Forfatter C. F. Dunbar har givet en interessant og paalidelig Fremstilling af de virkelige Forhold.

Det Hundredaar, der nu er udrundet siden Nord-amerikas Uafhængighedserklæring, falder nøjagtigt sammen med det Tidsrum, i hvilket den politiske Økonomi har været en systematiseret Videnskab. Inden Offenliggjørelsen af Adam Smiths «Wealth of Nations» i 1776 se vi ganske vist Undersøgelser af løsrevne Emner og hist og her endog Forsøg paa at bringe Stoffet i en sammenhængende Skikkelse; men, naar Alt kommer til Alt, var Adam Smith dog Den, der først med sikker Haand lagde Grundvolden til den nuværende Nationaløkonomi, og de store Mænd, der senere have ført Arbejdet videre, have selv erklæret at være hans Efterfølgere, og idet de have udviklet og udvidet Videnskaben, have de i Hovedsagen holdt sig paa det Undersøgelsesomraade, han for et Hundredaar siden bestemte med en saa sjelden Kraft og Indsigt.

Den Videnskab, der saaledes er lige saa gammel som den amerikanske Nation, er paa de fleste Steder i den civiliserede Verden bleven gennemforsket med Iver og ikke ganske uden Held. England, Frankrig og Tyskland, og maaske Italien, have leveret værdifulde Bidrag. Til sine Tider er England, til andre Frankrig gaaet i Spidsen; for Øjeblikket har den økonomiske Videnskab sit Hovedsæde i Tyskland. Men Amerika? Naar vi undersøge, hvilke Bidrag Amerika har leveret til Opbygningen af den økonomiske Videnskab, ville vi strax blive slaaede af den Kjendsgjerning, at de Forenede Staters Opvæxt har været en Begivenhed af den allerstørste Vigtighed for Verdens økonomiske Historie i dette Hundredaar, at de Forenede Staters Udvikling ligefrem har forandret hele den civiliserede Verdens Udseende. Et Par Antydninger:

De organiserede Stater i den nordamerikanske For-
ening bedække nu et Territorium, der er større end hele

Evropa, bortset fra Rusland. Den opdyrkede Jord i disse Stater — i 1870 295,000 Kv. Mile — kan ikke være stort mindre end det opdyrkede Areal i England, Irland, Frankrig og Preussen tilsammen. Det er i det sidste Hundredeaar, at hele, eller saa godt som hele dette store Produktionsomraade er blevet inddraget i det internationale Samkvem og har forøget de Hjælpekilder, hvorover Menneskeheden raader. Og de Produkter, der her frembringes, have en særlig kjendelig Indflydelse paa andre Landes Velfærd. Det vilde være vanskeligt at maale den industrielle Revolution, Bomulden — hvoraf Amerika producerer over Halvdelen, af hvad der kommer paa europæiske og amerikanske Markeder — har frembragt; men Borgerkrigen viste, hvorledes Millioner af Menneskers Velfærd er afhængig af den amerikanske Bomuldsproduktion. — Og hvilken Indflydelse har den amerikanske, særlig kaliforniske, Guldproduktion ikke øvet paa alle økonomiske Forhold i hele den civiliserede Verden! Alene Guldproduktionen vilde give Amerika en økonomisk Betydning af første Rang for den øvrige Verden. — Tobak har en finansiell Betydning for flere store Stater, og har en social Betydning som en af de faa Luxusartikler, der efter et større Omfang konsumeres af de fattigere Klasser i alle Lande. Med denne Artikel forsyner Amerika nu England, Frankrig og Tyskland. — Petroleum, den tredje eller fjerde vigtigste amerikanske Udførselsartikel, har skaffet hele Verden det overordenlige Gode, som et billigt og fortrinligt Belysningsmiddel er. — Kornproduktionen har, om den end er af mere underordnet Betydning for andre Landes Markeder, gjort det muligt for Amerika at udholde en Tilvæxt i Befolkningens Talrighed, der i lange Tider er bleven anført som Maximum for Befolkningens

naturlige Væxt. Rigdommen paa billig Føde har samtidigt gjort det fordelagtigt at indbyde til en saa omfattende Indvandring fra den gamle Verden, at der herved er blevet skabt et økonomisk Fænomen af overordenlig Betydning: de gamle Lande ere blevne befriede for et alvorligt, om ikke farligt, Befolkningsstryk, og til den ny Verden er der blevet overført en driftig og arbejdsdygtig Befolkning, der med næsten overdreven Iver har vidst at arbejde sig op. — Udmærkede mineralske Hjælpekilder og heldige fysisk-geografiske Forhold have støttet Befolkningens Bestræbelser og gjort den det muligt at indlade sig paa en haard Konkurrence med Evropas ældre Industri. Et Jernbanenet paa 75,000 Mile — kun lidet mindre end Halvdelen af hele Verdens Jernbanenet — har for en stor Del opvejet det Uheldige i store Afstande, der, i visse Henseender, truede med at hindre Udviklingen. En Handelsmarine, der selv i sin nuværende trykkede Stilling ikke er langt fra at være den største paa Oceanet, og som næsten er dobbelt saa stor som den, der følger efter den, hjælper med at forbinde dette udstrakte interne Jernbanenet med den øvrige Verdens kommercielle System. Saa stor er imidlertid Omsætningen med andre Lande, at neppe en Tredjedel af den befordres ved amerikanske Skibe. Særlig med Moderlandet har Amerika nu faaet en saadan Handel, at England ikke med noget andet Land driver en nær saa stor enten Udførsels- eller Indførselshandel. Blandt Verdens Handelsnationer har Amerika nu naaet Pladsen som Nr. 2, og vil sandsynligvis snart blive Nr. 1, — og det maa erindres, at det er den anden eller første Plads i en Verden, som frembyder ganske anderledes storartede Forhold end i 1776; thi Amerika er rykket frem, samtidig med at alle de andre

konkurrerende Nationer ogsaa rykkede hurtigt fremad. Samtidigt er den økonomiske Forbindelse bleven stedse nøjere, og er nu saa inderlig, at ethvert Pulsslag i Amerikas finansielle og kommercielle System næsten øjeblikkeligt føles paa den anden Side Atlanterhavet.

Da Forholdenes Udvikling har været saaledes som antydet, skulde man antage, at de Forenede Stater ganske særligt have villet beflitte sig paa at gennemgranske de Love, der styre den økonomiske Udvikling. Den, der i 1776 kunde have forudset den vidunderlige Fremgang, der var forbeholdt de svage, tyndt befolkede Kolonier, som i dette Aar indtog deres Plads som uafhængig Nation, — han vilde let have overtydet sig om, at dette Folk med ganske særligt Liv og Held vilde kaste sig over den samme Aar fødte Videnskab, der jo gik ud paa en «Undersøgelse af Nationalvelstandens Natur og Aarsager». «Her» — vilde han have profeteret —, «her begynder en Undersøgelse af Naturen af og Aarsagerne til det, der fortrinsvis vil lægge Beslag paa den ny Nations Flid. Den ny Nation vil hellige sig Studiet af den økonomiske Videnskab og en forstandig Anvendelse af dens Resultater vil forklare de glimrende Sejre i Erhvervelsen af materiel Rigdom, som ville udmærke den nationale Uafhængigheds første Hundredaar!» Vi skulle i det Følgende undersøge, hvorvidt denne Profeti er bleven opfyldt, og hvilke Grundene ere, til at den ikke er bleven opfyldt, forsaavidt den ikke er bleven det. —

I hvilken Tilstand den amerikanske Revolution fandt Studiet af den nationaløkonomiske Videnskab i Amerika, ses klart af Franklins Skrifter. Hvis nogen amerikansk Statsmand skulde give sig af med dette Studium, maatte det da være Franklin; i mere end et halvt Aarhundrede

havde han jo taget Del i politiske Forhandlinger, og alle Undersøgelser vedrørende Menneskeslægtens materielle Velvære holdt han af. Franklin skrev ogsaa om økonomiske Emner lige fra sit 23de Aar, og skrev i sit 23de Aar sandsynligvis saa godt herom, som han nogensinde opnaaede at gjøre. Flere Gange behandlede han Møntspørgsmaalet, der var blevet rejst i alle Kolonierne ved Kolonialregeringernes Udstedelse af Papirpenge. Men det Forsvar, han leverer for slig Udstedelse, hviler ikke paa nogen sikker Grundvold, og den Maade, hvorpaa han i nogle af sine Breve omtaler Kontinentets Møntforhold, gjør det tvivlsomt, om han havde en klar Opfattelse. Protektionistiske Skribenter citere ham med Begejstring, men deres Modstandere kunde ligesaa godt tage ham til Indtægt. Han forstod ganske vist at behandle praktiske Spørgsmaal; men principielle Spørgsmaal kunde han ofte ikke magte, og hvad Aarsagernes fjernere Virkninger angaar, lod han sig ofte stille tilfreds med de allertarveligste Betragtninger. Hans økonomiske Skrifter ere gjennemgaaende yderst tarvelige, og det fremgaar ikke af dem, at han kjendte meget til, hvad Andre havde skrevet om politisk Økonomi.

Om Franklin maa det derfor siges, at han ikke blot ikke fremmede den økonomiske Videnskabs Udvikling, ja at han ikke engang beherskede den paa dens daværende Trin; og en ikke synderlig bedre Dom kan udtales om de andre amerikanske Statsmænd og Forfattere paa Franklins Tid. Vi støde ikke paa Nogen, der er rigtig inde i den økonomiske Theori, eller som indlader sig paa spekulative Undersøgelser af virkeligt Værd, førend vi naa Alexander Hamilton. Denne store Mand, hvis mærkelige Løbebane endte netop paa det Punkt, hvor de fleste Mænd

begynde at virke, studerede politisk Økonomi i sit 20de Aar; 25 Aar gammel udtænkte han en Bank for de Forenede Stater, og 34 Aar gammel fremkom han som «Secretary of the Treasury» med sin store Beretning om Statskrediten, Nationalbanken og Fabrikvæsenet, — den betydeligste og mest omfattende Undersøgelse af det amerikanske Finansvæsen, der nogensinde var tilvejebragt, en Undersøgelse, der baade vidner om Lærdom og selvstændig Tænkning. Under andre Forhold, og navnlig hvis han ikke havde været overlæst med praktiske Forretninger, vilde Hamilton have kunnet levere positive Bidrag til Udviklingen af den økonomiske Theori; nu levnedes der ham ikke Tid hertil, og det kan ikke siges, at den systematiske politiske Økonomi skylder ham nogen anerkjendt Grundsætning eller nogensomhelst ny Opdagelse.

Hvis Hamilton ikke øvede nogen varig Indflydelse paa Verdens økonomiske Tænkning, er der visselig ingen anden amerikansk Statsmand fra den Tid, der kan gjøre Fordring paa at have øvet en saadan Indflydelse. Blandt Hamiltons store Samtidige fulgte ingen med større Interesse Forhandlingerne om den ny Videnskab end Jefferson og Madison; men ingen af disse Statsmænd havde et nær saa stort Herredømme over Emnet som Hamilton. Jefferson havde den samme Kjærlighed hertil som han havde til al filosofisk Tænkning, skaffede sig Kjendskab til alle ny Offenliggjørelser i Udlandet, sørgede for at det amerikanske Publikum blev bekendt med nogle af dem, og korresponderede med nogle af Datidens ledende franske Økonomer; men i hans egne økonomiske Undersøgelser er det vanskeligt at finde noget fast logisk Grundlag, og umuligt at finde en eneste Tilføjelse til, hvad Andre tid-

ligere havde fastslaaet og bedre forstaaet. Madison, med mindre vidtsvævende Interesser end Jefferson, havde et langt sikrere Greb paa Sagen. Han synes at have fulgt Dagens Literatur med nøje Opmærksomhed, og at have tænkt over Principerne og at have anvendt dem med stor, skjønt ikke altid lige stor, Kraft i sine Undersøgelser over offentlige Spørgsmaal. Det er interessant at se Madison — og forøvrigt ogsaa Jefferson — udtale en tidlig Tilslutning til Malthus's Befolkningslære og forsvare den med Argumenter, hentede fra Erfaringerne i de Forenede Stater. Men Madison føjede lige saa lidt som Jefferson noget Nyt til hvad Andre havde skabt. Ikke som Nationaløkonom indlagde han sig Fortjeneste, men som en Statsmand, der samvittighedsfuldt forbereder sig til det offentlige Livs Pligter ved at sætte sig ind i Nationaløkonomien, denne vigtige Gren af hvad en Statsmand bør forstaa. Af andre Statsmænd fra denne Tid behøve vi kun at nævne Robert Morris og Gallatin; og af disse fremragende Finansmænd fortjener kun den Sidste at nævnes i Forbindelse med den økonomiske Theori. Den Betænkning, han i 1832 forelagde Kongressen, til Gunst for en Toldreform, indeholder en dygtig Argumentation imod Protektionismen og viser, at dens Forfatter er fortrolig saavel med de theoretiske Undersøgelser som med Sagens praktiske Side; men den fuldstændige Glemsel, der nu hviler over dette Aktstykke, viser, hvor begrænset og forbigaaende dets Indflydelse var. Hans Skrift «The Currency and Banking System» indeholder en omfattende og sund Undersøgelse af disse Emner; men man henviser ikke mere til det, undtagen i historiske Øjemed.

Af den næste Generations store Mænd bragte Calhoun, trods fremragende Egenskaber, ikke den økonomiske

Videnskab videre. Heller ikke Clay, hvis Navn dog er uadskillelig forbundet med «det amerikanske System». Webster undersøgte med stor Kraft mange Spørgsmaal, der indeslutte almindelige økonomiske Principer, men selve Videnskabens Grundlag blev aldrig Gjenstand for hans Betragtninger. Selv siger han i et af sine Breve: «Jeg opgiver den saakaldte «nationaløkonomiske Videnskab» . . . Jeg tror, at jeg nylig har løbet en Snes Bind igjennem, fra Adam Smith til Professor Dew i Virginia; og hvis jeg af denne Bunke med den ene Haand skulde opsamle alt det, der ikke er andet end Truismer, og med den anden alt hvad der er omtvisteligt, vilde der ikke blive meget tilbage!» Man mene forøvrigt om denne Sætning, hvad man vil; saameget er dog vist, at den fritager os for at give en nøjere Forklaring af, hvorfor det ikke lykkedes Webster at bidrage noget til den økonomiske Videnskabs Fremme. Blandt disse tre store Mænds Samtidige, blandt de andre Forkæmpere, til hvis Ord de lovgivende Forsamlinger fordum lyttede med spændt Opmærksomhed, i den bitre Kamp om Toldspørgsmaal og Bankspørgsmaal, — blandt alle disse Mænd er der ingen, som har sat sit Navn saaledes i Forbindelse med den Videnskab, om hvilken vi her tale, at vi behøve at nævne det. Lowndes, Crawford, Wright, Berrien, McDuffie, Benton og Andre kunne fremdeles straaale i Amerikas politiske Historie; men den politiske Videnskab kjender dem ikke.

Og naar vi gaa til Nutidens Statsmænd, — er det saa bedre fat? Vi finde her dygtige Mænd, Mænd med videnskabelig Dannelse, men vi finde neppe en Eneste, der har bidraget noget Nyt til den økonomiske Videnskab.

Hvis vi fra Statsmændene gaa til de lærde Granskere, er Resultatet ikke synderlig mere tilfredsstillende. Lige ned til Aaret 1820 udgav ikke en eneste Amerikaner nogen Fremstilling af den politiske Økonomi, som Verden har brudt sig om at mindes. Saadanne Bøger fra denne Tid, som omhyggelige Efterforskninger i forglemte Afkroge have bragt for Dagen, ere raa, usystematiske, fulde af empiriske Forestillinger, og ere nu ganske forældede. Det filosofiske Studium af denne Videnskab, som Adam Smith i Evropa gav Stødet til, var længe om at vandre over Atlanterhavet. Den stigende Interesse herfor fremgaar af de tre Udgaver af «Wealth of Nations» (Philadelphia, 1789; Hartford, 1811; smst. 1818), og af Optrykket af Ricardos store Værk (Georgetown, 1819), kun to efter den originale Offenliggjørelse. Men naar vi mindes, at dette Tidsrum paa den anden Side af Atlanterhavet betegnedes ved Udgivelsen af saa betydningsfulde Værker som Malthus's, Says, Ricardos og Sismondis, bliver den amerikanske Tæknings Fattigdom slaaende, selv om vi — hvad vi nødvendigvis maa gjøre — tage Hensyn til Landets Ungdom og den videnskabeligt dannede Klasses dermed følgende Faatallighed. — I de tyve Aar, der fulgte efter det nysnævnte Aarstal, bødes der Publikum en ikke saa ringe Række nationalekonomiske Fremstillinger af amerikanske Forfattere. [Raymond (1820) tog med Iver fat paa Emnet, men havde en saadan Løshed i Methoden og en saadan Mangel paa Nøjagtighed, at hans Arbejdes Værdi derved tilintetgjordes, og hans Værk ser i det Hele snarere ud som en Efterslet af Produktionen før Adam Smith, end som en Bog, der udkom længe efter Smith. Alexander H. Everett udgav i 1822, — medens han endnu stod under Indflydelsen af et langt Ophold i Evropa, hvor

han havde staaet i Forbindelse med Verdens ledende Økonomer — et Svar paa Malthus's Befolkningslære, der indtager en hæderlig Plads blandt de bedste af de mange Forsøg, der ere gjorte i denne Retning; men hans dialektiske Færdighed forhindrede ikke den Malthus'ske Doktrin i i Hovedsagen at blive accepteret af et stort Antal Økonomer, endog af mange, der bilde sig ind at forkaste den. Dr. Cooper, fra Syd-Carolina, udgav 1826 en Bog, om hvilken McCulloch siger, at den „skjønt ikke skreven i en meget filosofisk Aand, er den bedste amerikanske Bog om politisk Økonomi, vi ere stødt paa“, — en med forstandig Omsigt tilmaalt Ros. Dr. Coopers Hovedfortjeneste bestod i Virkeligheden deri, at han i en systematisk Form gjengav de Resultater, de engelske Økonomer, med hvis Værker han var velbekjendt, vare komne til; men af selvstændig Tænkning findes her Intet. Willard Phillips udgav, 1828, en Afhandling, i hvilken han forkastede Malthus og Ricardo, og søger at optage Økonomien paa det Punkt, hvor Adam Smith forlod den. Han havde betydelige kommercielle og industrielle Kundskaber og var vel uddannet til filosofiske Undersøgelser; men han satte Intet i Stedet for det, han søgte at fjerne. Rae's Bog (1834) er af en stor Avtoritet bleven betegnet som et værdifuldt Værk; men da det forfattedes af en i Canada bosat Skotte, og oprindelig var bestemt til Offentliggjørelse i Evropa, kunne vi neppe betragte det som et amerikansk Bidrag. Præsident Waylands Bog (1837) er i dette Tidsrum den eneste almindelige Fremstilling af den politiske Økonomi, der kan siges at have levet lige ned til vor Tid; og dog bestaar hele dens Fortjeneste i den let forstaaelige Maade, hvorpaa den fremstiller nogle af de ledende engelske Doktriner, — hvis fulde Betydning

Forfatteren dog maaske neppe selv ganske har forstaaet. Vethakes Afhandling (1838), der ogsaa kun reproducerede de engelske paa den Tid i Amerika lidet kjendte Tanker, er nu næsten glemt. De andre Forfattere fra dette Tidsrum, saasom Dew, Newmann, Tucker og Potter, havde en aldeles forbigaaende Indflydelse og ere nu fuldstændig glemte.

Aarene fra 1840 ned til Unionskrigen vare af naturlige Grunde mindre rige paa nationaløkonomiske Værker end det nysomtalte Tidsrum. Den Stimulus til Studiet af Videnskaben, de store engelske Nationaløkonomer havde givet, var bleven mindre virksom; Møntspørgsmaalene vare traadte i Baggrunden; Tarifspørgsmaalet syntes at være bleven afgjort, efter en voldsom Partikamp, i hvilken alle Hensyn til den politiske Videnskab, vare tabte af Syne; og den store Strid om Unionens Deling begyndte at opfylde Alles Sind i den Grad, at alle andre offentlige Spørgsmaal glemtes. Nogle faa Haandbøger udkom, der omstøbte det velbekjendte Stof, f. Ex. Prof. Bowens Afhandling (1856), Bascoms hensigtsmæssige Resumé af den økonomiske Theori (1859) og Stephen Colwells «The Ways and Means of Payment» (1859). Men foruden disse Forfattere — og én til, som vi strax skulle omtale udførligere — har Amerika i dette Tidsrum ikke nogen Nationaløkonom at opvise. — I den følgende Periode, der omfatter og følger efter Borgerkrigen, træffe vi paa den nylig afdøde Amasa Walkers Værk (1866), og Prof. Perrys kraftfulde Bog (1866), — begge Værker Haand- eller Lærebøger, der kun indeholde lidet Originalt. Det gjælder i det Hele om næsten alle amerikanske nationaløkonomiske Værker, at de hovedsagelig ere skrevne som Lærebøger, hvorfor de navnlig søge at ordne det af Andre bearbejdede Stof paa en for unge Studerende let forstaae-

lig Maade. Udgivelsen af saadanne Lærebøger kan være meget fortjenstlig; men ny Opdagelser gjøres naturligvis ikke i dem, og i Udlandet vække de selvfølgelig ingen Opmærksomhed. Ingen amerikansk Forfatter — med Undtagelse af ham, vi nu skulle omtale — har grundlagt nogen nationaløkonomisk Skole, og Amerika har overhovedet ikke leveret noget Bidrag til den økonomiske Videnskab, der kan sammenlignes med, hvad franske Forfattere tidligere have leveret, eller med hvad Tyskerne nu yde.

Den Forfatter, der — som nys bemærket — danner en Undtagelse fra den almindelige Regel, er Henry C. Carey. Om Carey kan det ikke siges, at han ikke har vakt Opmærksomhed i Udlandet; thi hans Værker ere blevne oversatte i de fleste betydeligere evropæiske Sprog, og J. S. Mill viser ham ved flere Lejligheder den udmærkede Hyldest at udvælge ham alene blandt en større Samling Modstandere. Heller ikke kan det siges, at han har vundet sin Plads ved at følge i Andres Spor; thi hans System tilsigter ikke mindre end en fuldstændig Revolution af den politiske Økonomis Hovedsætninger. Denne exceptionelle Stilling er bleven naaet som Resultat af en lang og arbejdsom Virksomhed som Skribent. Careys første Bog, i hvilken han viser sig som Tilhænger af Frihandelen, og i hvilken han baserer sin økonomiske Theori paa en ny Værdilære, skriver sig fra 1835. Et Dusin Aar senere fulgte hans Forkastelse af Ricardos Jordrentelære og hans Omvendelse til Protektionismen. Ti Aar senere, 1858, kom den endelige Udarbejdelse af hans System, der danner en Modsætning til, hvad han ynder at kalde «den britiske Skole»; og nu gaar der neppe et Aar, uden at han føjer et nyt Bidrag til sin betydelige

Forfattervirksomhed. Hans Skrifter have haft en ejendommelig og betydelig Virkning. Bastiat laante ikke alene Careys Værdilære og fremstillede den i en ny glimrende Form, men ogsaa den Iver, hvormed han eftersporer Harmonien i den økonomiske Verden, viser Careys Indflydelse. I Tyskland, hvor Fr. List maaske havde banet Vejen for Carey, har han fundet talrige Tilhængere med Dr. Dühring i Spidsen. Hans Skrifter ville ganske vist spille en betydelig Rolle; men de ville neppe omskabe Videnskaben. Hans Værdilære indeholder meget Sandt, men omstøder ikke Opfattelsen af Værdi som Kjøbeevne; hans Jordrentelære, der gives ud for at staa i diametral Modsætning til den engelske Skoles, indeholder væsenlig kun en Redegjørelse for den historiske Udvikling; hans Befolkningslære, der støtter sig til en tænkt fysiologisk Lov som yderste Grænse for Befolkningens Stigning, viser den Vanskelighed han har haft ved at undgaa den logiske Slutning, at der foreligger en saadan Tendens som paa-peget af Malthusianerne. At hans heftige Angreb paa almindelig antagne Sætninger opfordrer til en gavnlig Revision af disse Sætninger, er utvivlsomt; men at det skulde lykkes ham at skabe en ny Nationaløkonomi, er mere end tvivlsomt. Vi indrømme ham en ganske overordenlig Betydning, og vi bestyrkes heri ved at se, at han er den eneste amerikanske Forfatter, som Roscher omtaler i sin udtømmende Nationaløkonomiens Historie i Tyskland. Men vi tro dog, at det maa erkjendes, at Carey i sit eget Land har fundet en mere lokal Tilslutning end hans vidtrækkende Berømmelse skulde lade formode. E. Peshine Smiths Bog (1868), Dr. William Elders «Questions of the Day» (1871) og Prof. Thompsons «Social Science» (1875) indeholde den Carey'ske Skoles Ideer. Derimod

er det umuligt for Alvor at nævne Greeley som økonomisk Skribent, uagtet han undertiden opføres som Medlem af Careys Skole. Colwell bør heller ikke henregnes hertil, da han ikke hylder Careys Jordrentelære.

Det almindelige Resultat bliver saaledes, at de Forenede Stater hidtil ikke have gjort Noget for den national-økonomiske Videnskabs Udvikling, trods deres store nærliggende Interesse i denne Videnskabs praktiske Anvendelse. Hvorledes kan man forklare denne ydmygende Kjendsgjerning? En Betragtning af den Maade, hvorpaa et af de vigtigste økonomiske Spørgsmaal her er bleven behandlet, vil maaske give nogen Oplysning herom.

Seddelcirkulations-Spørgsmaalet var, da det første Gang under den nuværende Konstitution blev forelagt de Forenede Stater, 1790—91, allerede saa indviklet, at en gennemgaaende Undersøgelse af det maatte være yderst vanskelig. Skulde der overhovedet udstedes Sedler? skulde Cirkulationen reguleres af Forbundsregeringen eller af de enkelte Stater? skulde den foreslaaede Nationalbank kontrollere Cirkulationen i Landet, eller skulde den indskrænke sig til at kaste sin Emission ud i den almindelige Masse? Afgjørelsen af saadanne Spørgsmaal var paa en Maade foregrebet ved Tilstedeværelsen af Seddelbanker, der adskillige Aar tidligere vare blevne oprettede under Staternes Beskyttelse, og som den ny Regering ikke lettelig kunde forstyrre. Og Tilnærmelsen henimod det fundamentale Spørgsmaal om Banksedler blev yderligere vanskeliggjort ved den politiske Vending, Forhandlingen tog paa sine første Trin. De to modstaaende politiske Partier benyttede dette Spørgsmaal, saasnart det fremtraadte, til at ordne deres Stridskræfter. Dette var meget vel forstaaeligt; men det maatte i højeste Grad hindre en forstandig Afgjørelse

af et økonomisk Problem. Lige fra Begyndelsen blev alle videnskabelige Spørgsmaal underordnede under de politiske. Det Parti, der frygtede en for stærk Forbundsregering, følte sig paa Forhaand forpligtet til at bekæmpe en Forholdsregel, som det betragtede som en Del af et almindeligt politisk System, og i flere Dele af Landet blev Fjendskabet mod Banken til Fjendskab mod hele Bankvæsenet. Og Uenigheden blev forøget ved en formodet Interessesstrid mellem de kommercielle og de agerdyrkende Stater. Af 39 Stemmer for den Lov, der oprettede den første Bank of the United States, kom 33 fra Staterne Nord for Maryland-Grænsen; af de 20 Stemmer imod Loven kom alle paa 1 nær fra Staterne Syd for denne Grænse. I hvilken Grad Bankspørgsmaalets politiske Side fordunklede dets videnskabelige, ses af den Maade, paa hvilken Jefferson forhandlede det, — den Mand, der i en Aarrække gav et af de store Partier dets Præg. Nutildags vilde man vist være enig om at erkjende, at den Maade, hvorpaa denne Statsmand behandlede dette og forøvrigt alle andre økonomiske Spørgsmaal, der tilfældigvis stod i Forbindelse med Politiken, ikke var hans Forstand og Kundskaber værdig. Hans voldsomme demokratiske Følelser og hans yderliggaaende Skræk for Alt, hvad der hvilede paa engelske Mønstre og engelske Anskuelser, gjorde ham uskikket til at magte dette Spørgsmaal. Mange af hans Tilhængere gik i deres Uvidenhed og blinde Iver endnu videre.

Den Dygtighed, hvormed den første Bank of the United States lededes, ankjendes nu almindelig; og det er heller ikke tvivlsomt, at den i de tyve Aar den existerede gav Finanserne en sikker Grundvold, paa en Tid da de enkelte Staters Banker og Seddelemmission frembød et sandt Kaos. Men Banken skyldte det føderale Parti sin Til-

værelse, og da dette Parti faldt, blev det umuligt at forny dens Koncession. Et Forslag om en ny Bank i 1812 modsatte Madison sig, — fordi det foresloges, at Banken skulde begynde med Metalbetaling som Basis. Senere vedtoges dog Oprettelsen af den anden Bank of the United States, der skulde begynde sin Virksomhed som metalbetalende Bank, den 1ste Januar 1817. Det er muligt, at denne Bank kunde have øvet en heldig Indflydelse paa den almindelige Opfattelse, hvis den var bleven overladt til sig selv og til en dygtig Administration; men Omstændighederne forhindrede Udøvelsen af en saadan gavnlig Indflydelse. Politisk Fjendskab rejstes imod den, og 6 Aar før dens Koncession udløb, erklærede Præsident Jackson den Krig. Kampen mellem «Jackson og Banken», i hvilken alle Hensyn til økonomiske og videnskabelige Principer ganske tabtes af Sigte, endte med, at denne anden Bank styrtedes. Den finansielle Omvæltning, der fulgte paa denne Kamp, bibragte et stort Parti den Forestilling, at en hvilkensomhelst Seddelcirkulation maa være ødelæggende. Under dette Partis Herredømme gjorde Forbundsregeringen i 1846 Metal til sit eneste Omsætningsmiddel, og lod Papiret, Folkets Omsætningsmiddel i tre Fjerdedele af Staterne, skøtte sig selv. Denne Forholdsregel kunde beskytte Finanskassen; men den var ensbetydende med en Opgiven af Indflydelse paa den Del af Cirkulationen, der havde en umiddelbar Betydning for Befolkningens store Mængde, og med den Bekjendelse, at Partiet var ude af Stand til at løse et af de vigtigste offentlige Spørgsmaal.

Hele Spørgsmaalet om Seddelemmissionen overlodes saaledes ganske til de enkelte Staters Lovgivning. Dette øvede en fordærlig Indflydelse paa de amerikanske

Statsmænd. Fra 1846 til 1862 bekymrede Mænd, der uddannede sig til politisk Virksomhed, sig aldeles ikke om Mønt- og Seddel-Spørgsmaal; det lønnede sig ikke for politiske Aspiranter at sysle med dem; Kongressen havde jo ikke Andet med Cirkulationen at gjøre end at undersøge Mønternes Vægt og Finhed. Det er derfor ikke overraskende, at da Borgerkrigen tvang Regeringen til med kort Varsel for Alvor at tage sig af Finans- og Cirkulations-Spørgsmaalene, og da disse Spørgsmaal viste sig paa den mest truende Maade, saa fandtes der ikke nogen amerikansk Statsmand, som med Myndighed kunde tale herom og lægge Beslag paa almindelig Opmærksomhed. Det er ydmygende at mindes den utilslørede Tilstaaelse af Mangel paa Forstand paa Dagens Livsspørgsmaal; men den var en nødvendig Følge af den historiske Udvikling. Vi behøve ikke her at gaa ind paa Enkelthederne. Lykkeligvis kom Sejren i rette Tid til at forebygge den Ødelæggelse, hvormed en grov Krænkelser af de simpleste økonomiske Grundsætninger truede Nationen, og Statsmændene fik nu den Opgave at bøde paa, hvad de havde forbrudt, og at vende tilbage til Metallet. Men i otte Aar blev denne Opgave sat i Skygge af Bestræbelserne for at bringe Sydstaterne paa Fode igjen, og lejlighedsvis behandlede Politikere endog denne Opgave som en Sag af anden Rang, hvis Ordning kunde vente til belejliger Tider, og som man endnu ikke behøvede at tænke paa. Finanskatastrofen i 1873 bragte pludselig Cirkulations-Spørgsmaalet frem i første Række, og gjorde Nødvendigheden af at besvare det indlysende; men det viste sig da, at Tallet paa de Politikere, der godtgjorde, at de havde Forstand paa Sagen, og at de havde gjort den til Gjenstand for videnskabelig Prøvelse, næsten kunde

tælles paa Fingrene. Den Forhandling, der paafulgte, viste, at Flertallet af offentlige Mænd behandlede Spørgsmaalet enten med den Frækhed, som ubevidst Uvidenhed giver, eller med den Frygtagtighed, som Følelsen af egen Mangel paa Forstand fremkalder. Kongressens Forhandlinger godtgjøre, hvor møjsommeligt der i to Sessioner maatte kæmpes med Sofismer, som andre Lande havde klaret for et halvt Aarhundrede siden, og hvorledes der toges Beslutninger, der kun forsaavidt de vare intetsigende, vilde være uskadelige. Flertallet driver fremdeles omkring paa Tvivlens Hav uden Kompas og uden anden vejledende Tilskyndelse end den, der kan komme fra Folkefølelsens omskiftende Lyster, og med denne Usikkerhed ender Amerikas nationale Tilværelses første Hundredaar.

At Statsmændene saaledes have været ude af Stand til i denne Sag at handle med Konsekvens, og at alle materielle Interesser saaledes overlades Tilfældighedernes Spil, er dog maaske ikke det Værste. Det Farligste er maaske den Skepticisme, der herved indpodes i Befolkningen. Hvad skal en simpel Vælger tænke om en Sag, som han selv finder dunkel, og om hvilken de Mænd, han plejer at følge, fortæller ham en Bunke forældet Snak, hvis de da ikke foretrække at sige, at det er en Sag, som endnu er fuldstændig svævende! Føj hertil den Kjendsgjerning, at Halvdelen af den nuværende politiske Slægt er kommen frem, efter at Metallet forlodes, og at den ikke har nogen anden Erfaring til Vejledning. Det kan saaledes ikke forbavse, at Cirkulations-Spørgsmaalet viser sig for Befolkningens Flertal som en Sag, hvor Menneskeslægten endnu ikke har lært det Mindste, og at der tales om den klareste, af Historien bekræftede, Fornufts slutning som om «et aabent Spørgsmaal». Den videnskabelige

Undersøgelses Skepticisme skal ikke frygtes; men Uvidenhedens Lettroenhed gjør Vanskeligheden ved at bringe Nationens finansielle Helbred paa Fode igjen ti Gange større, end den i Forvejen er.

Vi se saaledes, at Seddelspørgsmaalet fra Begyndelsen af fremtraadte for de amerikanske Politikere under en Form, der syntes at give det en saa overvejende politisk Betydning, at det ikke kunde underkastes en videnskabelig Behandling. Det Samme kan siges om Toldspørgsmaalet, der — bortset fra dets uundgaaelige Forbindelse med individuelle Interesser — aldrig har undladt at vise sig i saadanne Partiforbindelser, at almindelige Principer ikke blev bestemmende for dets Afgjørelse. Seddelspørgsmaalet og Toldspørgsmaalet ere de to vigtigste økonomiske Spørgsmaal, hvis Afgjørelse har været betroet dem, der have at gjøre med de nationale Anliggender. Skatte-spørgsmaal, Fattigunderstøttelsesspørgsmaal og andre økonomiske Spørgsmaal have været overladt til de enkelte Stater, og have derved faaet en væsenlig lokal Karakter. Kun med de to nævnte store økonomiske Spørgsmaal, der have været sammenviklede med Partiuenigheder, have de amerikanske Statsmænd haft at gjøre, og Følgen har da været, at de ikke have skjænket økonomiske Undersøgelser nogen Opmærksomhed, og at det er lettere at finde belæste Nationaløkonomer blandt de amerikanske Forretningsfolk end blandt Politikere.

En anden Omstændighed forklarer den politiske Økonomis ringe Trivsel i den ny Verden, — den samme Omstændighed, der forklarer den ringe Fremgang i Filosofi og de abstrakte Videnskaber, Arkæologi og Historie, Filologi o. s. v. Amerikanernes Opgave at undertvinge en ny Verden, og den hurtige materielle Udvikling, som

fulgte med denne Opgaves heldige Udførelse, har givet det amerikanske Liv et stærkt praktisk Præg. Praktiske Gjenstande og Øjemed, der ansaas for praktiske, maatte, næsten nødvendigvis, indtage første Plads. Man har med Rette bemærket, at i Amerika have Naturvidenskaberne udviklet sig i de Retninger, hvor der var Udsigt til en materiel Vinding, f. Ex. i økonomisk Geologi, hvor Iveren efter at lære Jordens Hjælpekilder at kjende sporede fremad. Under saadanne Indflydelser er det kun naturligt, at de moralske Videnskaber vilde udvikle sig langsomt; og at den politiske Økonomi skulde faa en særlig fremragende Plads blandt disse Videnskaber, kunde man ikke vente; thi hvor omfattende dens Anvendelse end er i det virkelige Liv, beherskes og gennemgranskes den dog bedst som en abstrakt Undersøgelse; men de abstrakte Undersøgelser friste ikke tilstrækkeligt en ung, kraftfuld, virkelysten Nation.

Den stærkt praktiske Retning, alle Bestræbelser i Amerika have, har enten bortvendt de amerikanske Statsmænds og Studerendes Opmærksomhed fra den politiske Økonomi, eller har i alt Fald givet det Arbejde i den politiske Økonomi, de maatte have udført, en ejendommelig Karakter. Mange amerikanske Skribenter have med stor Færdighed forstaaet at anvende visse fastslaaede eller antagne Principer paa specielle Spørgsmaal, især saadanne, der have Betydning for Politiken. Exempler paa denne Art Held paa et snævert begrænset praktisk Omraade kunne findes i Hamiltons og Gallatins Skrifter, i Henry Lees Betænkning, der i 1827 afgaves til Boston-Udvalget imod en Forhøjelse af Toldafgifterne, i Wells's værdifulde Betænkning «On the revenue system», i Bigelows kraftige Fremstilling af den protektionistiske

Argumentation, og i Grosvenors Krydsforhør: «Does Protection Protect?» Det er neppe for meget sagt, at de bedste Udviklinger findes i Brochurer og Lejligheds-skrifter, ikke i de systematiske Afhandlinger, — i den Grad har Sporen til at efterstræbe praktiske Maal været stærk, og Driften til abstrakte filosofiske Undersøgelser svag. Til den samme Indflydelse maa vi henføre det sjældent heldige Udbytte, der er opnaaet i forskellige statistiske Undersøgelser, ligefra John Quincy Adams's berømte Beretning af 1821 om Vægt og Maal til nogle vigtige Undersøgelser af Dr. Jarvis og General Walkers udmærkede Værk om Folketællingen af 1870.

Den Omstændighed, at den politiske Økonomi søger sit Ordforraad i det almindelige Talesprog, medfører en særlig Fare for en tvetydig Brug af Ord og en dermed følgende falsk Argumentation, og den har været Skyld ikke blot i mange Fejltagelser og Misforstaaelser fra selve Økonomernes Side, men ogsaa i at Mange, der ingen Forstand have paa Økonomi, alligevel bilde sig ind at kunne magte denne Videnskab. Den politiske Økonomi behandler Forhold, man hvert Øjeblik støder paa i det daglige Liv, og som Alle maa tænke mere eller mindre over, og hermed følger da, at, naar Talen er om en videnskabelig Forstaaelse af dem, bliver Selvbedrag her særligt farligt. Den Senator, der for et Par Aar siden for Alvor fortalte, at han i hele fjorten Dage havde ofret Seddelspørgsmaalet sin Fritid, saa at han altsaa nu maatte forstaa dette Spørgsmaal til Bunds, var i Virkeligheden kun et godt Exempel paa, hvor vanskeligt man i den politiske Økonomi erhverver sig den Viden, at man Intet véd. Dette skyldes ikke nogen særlig Dunkelhed i selve Videnskaben, men den Kjendsgjerning, at man, naar

man begynder at tage fat paa den, først har en vis Tilbøjelighed til at misforstaa at overvinde; — det er ligesom med den kopernikanske Theori, der ogsaa hindredes ved den formentlige Lethed, hvormed ethvert Menneske med sine egne Øjne kunde overbevise sig om dens Falskhed. Dette hindrer overalt Studiet af den politiske Økonomi og er ganske vist ikke ejendommeligt for Amerika; men det er dog aabenbart, at Videnskaben maa være særligt uheldigt stillet i en Nation, der har en Tilbøjelighed til at forsømme eller dog kun undersøge overfladisk, hvad der ikke synes at medføre direkte praktiske Resultater. Amerikanerne ere tilbøjelige til at forsømme den højere Mathematik som upraktisk; men de bilde sig ikke ind, at de forstaa den; — den politiske Økonomi er de tilbøjelige til at forsømme af samme Grund, og det saa meget mere, fordi de bilde sig ind, at de allerede kunne magte den.

Naar Amerikanerne have undladt at bidrage til den politiske Økonomis Udvikling, saa skyldes det ikke en Mangel paa Begavelse, men er Resultatet af de Forhold, hvorunder de leve. Og medens materielle Betingelser have ført til, at Videnskaben er bleven forsømt, have de ogsaa ført til, at de økonomiske Loves Betydning ofte er bleven undervurderet. De Forenede Staters ejendommelige Forhold have faaet Mange til at tro, at de økonomiske Love ikke have saa meget at betyde dér som andetsteds. Ganske vist er der ikke Mange, som ville paastaa, at i et nyt Land maa der gjælde en anden Art økonomiske Love end i den gamle Verden; men Forventningen om, at Nationens raske Væxt snart vil raade Bod paa mulige økonomiske Bommerter, har gjort megen Skade. «Ere vi nu ikke rigere, og ere vore Stater ikke mere

folkerige end nogensinde?» spørger man; «hvorledes kan man da sige, at vi have tabt.» Paa den Maade har man undskyldt mange store økonomiske Fejlgreb, og at det altid maa straffe sig at trodse de økonomiske Sandheder, har man ikke villet høre tale om.

At Amerika ikke har den Klogskab, hvormed det har benyttet sin heldige Stilling, eller den Agtelse, det har vist de økonomiske Love, at takke for sin glimrende Rigdoms- og Magtudvikling, er let at se. Den Maade, hvorpaa man har forsømt Pengevæsenet, er alt omtalt. Toldvæsenet har været Gjenstand for ikke mindre store Forsyndelser. Her ville hverken Beskyttelsesmænd eller Frihandelsmænd overtage Ansvaret for Resultatet; thi intet af disse Partier har faktisk været i Stand til at faa sit respektive System konsekvent godkjendt: sex radikale Toldforandringer, sex Revolutioner i Toldpolitiken, har der været i de sidste tresindstyve Aar. Den nuværende Tarif, af 1861, har snart naaet Maximum af Alder og maa — hvis vi skulle slutte fra Fortiden — snart følge sine Forgængere, der ogsaa engang syntes stærke og livskraftige. Under disse successive Revolutioner have vi set Industriegrene, der med Kunst ere blevne drevne op til en utidig og usund Virksomhed, og vi have set dem blive lagte øde, fordi den kunstige Spore borttoges. Hvem kan beregne, hvormegen Arbejdskraft og Kapital den vanvittige Toldpolitik har givet en daarlig Anvendelse! Ikke bedre end med Toldvæsenet er det gaaet med den øvrige Beskatning. Lige ned til Aaret 1861 synes de Forenede Stater ikke at have lært det Mindste i Beskatningsvæsenet. Efter 1861 har alle Skatternes Stigning tildraget sig Opmærksomhed, men det er endnu ikke gaaet op for Almenheden, at det bestaaende Skattesystem er forældet og

slet, og at det hviler paa Theorier, der vilde være latterlige, hvis de ikke vare saa sørgelig uretfærdige. Aldrig har nogen af Staternes Lovgivningsmagter eller Kongressen studeret Spørgsmaalet om den retfærdigste Skattefordeling. Kun Amerikas rige Hjælpekilder og ungdomsfriske Kraft har forhindret disse Forsyndelser i at virke fuldstændig ødelæggende. Og som det sidste Exempel paa den flotte Frækhed, hvormed man har trodset sunde Principer, skulle vi nævne Opretholdelsen af Slaveriet i Sydstaternes Industrisystem, indtil det uforventet blev ødelagt ved Krigen. Intet er sikrere, end at Slavevæsenet var en økonomisk Bommert af første Rang. Selv ganske bortset fra Sagens moralske Side, er der ingen Tvivl om, at Slaveriet i økonomisk Henseende virkede fordærveligt, og det er notorisk, at det i højeste Grad hemmede hele Udviklingen, den sociale saavel som industrielle. Hvad denne seje Fastholden ved en slet Brug af Hjælpekilderne direkte og indirekte har kostet Amerika, kan man for en Del forestille sig, naar man sammenligner Sydstaternes glimrende naturlige Fordele med deres nuværende forarmede Tilstand.

Skjønt Amerika hidtil, i Tillid til sin udtømmelige Ungdomskraft, har forsømt den politiske Økonomi, tør det dog haabes, at det, efterhaanden som det træder over i Manddomsalderen, vil hellige denne Videnskab større Opmærksomhed. Vi tør vente, at naar det Tidsrum, i hvilken den hurtigste materielle Udvikling falder, først engang er tilbagelagt, ville de praktiske Livsopgaver, eller de der synes at være praktiske, blive mindre absorberende, og Tilbøjeligheden til at indlade sig paa dybere og mere abstrakte Undersøgelser vil styrkes. Vi spore allerede denne Tilbøjelighed i de ældre amerikanske

Stater, der i en mindre Grad ere berørte af de særlige Forhold, der karakterisere de Forenede Stater som et Hele; vi se i de ældre Stater en større Omsorg for Videnskab og Kunst, medens de yngre Stater, hvis Opmærksomhed fremdeles er optagen af den hurtige materielle Væxts Hurlumhej, ikke synes at kunne ofre de ideelle Bestræbelser nogen Tid. Ogsaa materielle Hensyn ville opfordre til at lægge Vind paa de moralske Videnskaber, særlig den politiske Økonomi. Efterhaanden som Amerika kommer til at ligne de ældre Lande mere, vil det stedse mindre gaa an at stole paa, at Landets rige Hjælpekilder ville bøde paa alle mulige økonomiske Fejlgreb. Og Fremtidens Fejlgreb ville blive langt mere skjæbnesvangre end Fortidens; et økonomisk Fejlgreb i de Forenede Stater i det kommende Hundredaar vil være et Fejlgreb under saadanne Forhold, at det vil føles vide omkring. Allerede nu føle de amerikanske Politikere sig forfærdede ved det Ansvar, som Besvarelsen af Mønt- og Seddel-spørgsmaalet vil lægge paa dem. Men i et saadant Land som Amerika sandsynligvis vil være om halvtredsindstyve Aar, og naar de i Demokratiet spirende farlige Kræfter ere fuldt udviklede, vil det at stille Politikerne et saadant Spørgsmaal være det Samme som at give dem en Sphinx-Gaade at løse: en urigtig Løsning vil betyde politisk Død. Da vil det ikke længere være muligt for Statsmænd eller Forskere at være uvidende om eller ringeagte de økonomiske Love. De samme historiske Aarsager, der i andre Lande have ført den økonomiske Tænkning frem, ville ogsaa virke her. Ogsaa Amerikanerne ville lære at indse Nødvendigheden af en videnskabelig Granskning af den politiske Økonomi.
